

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag som innehåller befogenhet att meddela föreskrifter om egenskaperna hos anordningar som används inom räddningsväsendet och om brandsäkerheten för vissa produkter samt om förfarandet vid övervakning av anläggningar och produkter. I lagen föreslås att det också stiftas krav på planering, installation, underhåll och besiktning av vissa anordningar inom räddningsväsendet. Avsikten med bestämmelserna är att säkra att anordningarna och systemen är funktionsdugliga, lämpar sig för räddningsväsendet och att de är tillräckligt kompatibla. Genom lagen ersätts motsvarande bestämmelser i lagen om brand- och räddningsväsendet och lagen om befolkningskydd. Bestämmelserna upphävs genom la-

gen om räddningsväsendet. Regeringens proposition angående nämnda lag (RP 76/1998 rd) är för närvarande för behandling hos riksdagen.

Myndighetsuppgifterna som hör samman med tillsynen anförtros till största delen säkerhetsteknikcentralen och en del förblir hos inrikesministeriet. De kommunala räddningsmyndigheterna sköter om övervakning närmast i samband med brandsyn. Man inför fri konkurrens för besiktningar av vissa anordningar inom räddningsväsendet, på så sätt att ett besiktningsorgan som tillsynsmyndigheten godkänt får utföra besiktningar.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som lagen om räddningsväsendet i början av 1999 eller 2000.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
1.1. Lagstiftning och praxis	3
1.2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning	4
Produkttillsyn	4
Produkttillsyn i andra länder	5
Övervakning av arbeten som hör samman med anordningarna och besiktning av anordningarna	6
1.3. Bedömning av nuläget	6
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	7
2.1. Mål	7
2.2. De viktigaste förslagen	7
Avvärijande av brandfaran som produkter ger upphov till	7
Föreskrifter om anordningar	7
Krav beträffande affärer som utför installation och underhåll samt besiktningsorgan	8
Tillsynssystem	8
Finansiering av tillsynen	8
3. Propositionens verkningar	9
3.1. Ekonomiska verkningar	9
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	9
4. Beredningen av propositionen	10
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	11
5.1. Samband med andra propositioner	11
DETALJMOTIVERING	11
1. Lagförslag	11
2. Närmare bestämmelser	18
3. Ikraftträdande	18
4. Lagstiftningsordning	18
LAGFÖRSLAG	19
Lag om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter	19

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Enligt gällande lagstiftning om räddningsväsendet är det möjligt att granska och godkänna vissa anordningar. Inrikesministeriet kan enligt lagen om brand- och räddningsväsendet (559/1975) utfärda bestämmelser om kvalitetskrav, modeller och mått samt tillverkning, import, handel, installation, granskning och underhåll i fråga om eldstäder och övriga brandfarliga anläggningar samt materiel och utrustning för släckning och räddning. I lagen om befolkningsskydd (438/1958) har det på motsvarande sätt föreskrivits om materiel och utrustning inom befolkningsskyddet. För en del av anordningarna och för planerings-, installations- och serviceföretag för vissa anordningar krävs godkännande av myndighet.

Inrikesministeriet har på basis av ovan nämnda bestämmelser meddelat föreskrifter och anvisningar angående automatiska brandalarmanläggningar, planering och installation av dylika, egenskaper och funktioner hos brandvarnare, brandvarnargrupp och -system, anläggningar för automatisk vidarekoppling av meddelanden, installation, kontroll och bortkoppling av sprinkleranläggningar, rökventilationsanordningar och utlösninganordningar för automatiska rökventilationsanläggningar, signal- och säkerhetsbelysning samt varselmärkning för utrymningsväg, inredningars brandsäkerhet, fabrikstillverkade eldstäder i vilka bränns fasta bränslen, varmluftsaggregats och spannmålstorkanläggningars brandsäkerhet, handbrandsläckare, underhåll och granskning av dylika, produktspecifikation för apparatur som möjliggör att larmanordningar för befolkningsskydd kan utlösa selektiva alarm samt för detektorer, egenskaper hos skyddsmasker som är avsedda för befolkningsskyddsändamål, utrustning och anordningar i skyddsrum, anordnande av lokala alarmsystem och kommunikationssystem inom befolkningsskyddet. I föreskrifter och anvisningar om krav på produkter och anordningar tillämpas både nationella, europeiska och andra internationella standarder.

Det är möjligt att utfärda bestämmelser

och meddela föreskrifter om produkter och anordningar med anknytning till brand- och personsäkerhet i byggnader samt om dessas användning också med stöd av vissa andra lagar, t.ex. med stöd av byggnadslagen (370/1958) och lagen om skydd i arbete (299/1958). Med stöd av lagen om skydd i arbete kan man också utfärda bestämmelser och meddela föreskrifter om anordningar och utrustning som används i räddningsverksamhet.

På produkter som används som konsumtionsvaror och på tillsynen över dessas säkerhet tillämpas produktsäkerhetslagen (914/1986). Produktsäkerhetslagen är dock sekundär till den del det i annan lag eller med stöd av annan lag särskilt stadgas eller bestäms om förebyggande av risker för hälsa eller egendom vilka konsumtionsvaror medför.

Enligt lagen om brand- och räddningsväsendet skall inrikesministeriet vid behov låta inspektera i byggnader och annorstädes installerade automatiska brandalarm-, släcknings- och motsvarande anordningar. Inspektionssuppgifterna kan anförtros ett särskilt inspektionsverk eller organisation inom brand- och räddningsväsendet. För täckandet av kostnaderna för en inspektion skall innehavaren av en anordning erlägga en avgift enligt grunder, varom stadgas genom förordning. För närvarande har tillsynen över brandalarmanordningar med stöd av 23 § lagen om brand- och räddningsväsendet anförtrotts Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland. I förordningen om grunderna för avgifter för inspektion av automatiska brandalarmanordningar (810/1978) har det föreskrivits om ersättning för inspektionsskostnaderna. För automatiska branddetektorer görs en ibruktagandegranskning och sedan besiktas de med sex års intervaller. Inrikesministeriet godkänner också de affärer som får utföra planering, installation, underhåll och reparation av branddetektorer samt upprätthåller en förteckning över branddetektoraffärer.

Vid tillsynen över fasta brandsläckningsanläggningar har Finska Försäkringsbolagens Centralförbund en central roll. Centralförbundet utarbetar regler om fasta brandsläckningsanläggningar samt skydds-, underhålls-

och anskaffningsanvisningar angående anläggningar. Reglerna och anvisningarna baserar sig på motsvarande regler och anvisningar av samarbetsorganet för europeiska försäkringsbolag (CEA, Comité Européen des Assurances). Finska Försäkringsbolagens Centralförbund godkänner också affärer som installerar fasta brandsläckningsanläggningar och deras personal samt upptecknar planeringsbyråer och godkända anläggningsleverantörer. Bolaget SVV Försäkringsbranschens Skadeskydd Ab samt försäkringsbolagens besiktningsmän utför besiktning av fasta brandsläckningsanläggningar. Anläggningar vid försäkrade objekt granskas innan de tas i bruk och därefter i regel en gång per år.

Enligt inrikesministeriets föreskrift om granskning och underhåll av handbrandsläckare skall handbrandsläckare granskas minst vart annat år och ses över efter användning eller med bestämda intervaller som meddelas på anordningen eller när granskningen utvisar att en översyn är nödvändig. Gransknings- och serviceaffärerna bör vara sådana som godkänts i förteckningen som *Inspecta Oy* upprätthåller. I föreskriften har det uppställts kompetens- och andra krav för godkännande.

1.2. Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning

Produkttillsyn

I enlighet med principerna om Europeiska gemenskapens inre marknad får olika produkter röra sig fritt inom den Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om de uppfyller de krav som uppställts i direktiven för produkten i fråga. Produkternas fria rörlighet får inte heller i övrigt hindras med obligatoriska kontroller före produkten kommer ut på marknaden, utan frågan huruvida produkterna uppfyller kraven måste i huvudsak övervakas på annat sätt, t.ex. genom marknadsövervakning. Anordnandet av marknadsövervakning hör till medlemsstaterna och det finns ingen enhetlig lagstiftning eller enhetliga anvisningar för detta.

I direktiv som förenhetligar krav som uppställs på produkterna, d.v.s. direktiv som beskriver nya procedurer, definieras väsentliga hälso- och säkerhetskrav som skall uppställas på produkterna, förfaranden som skall användas för att påvisa att produkten upp-

fyller kraven, samt kraven som skall ställas på bedömningsorganen som påvisar att en produkt uppfyller kraven. För att påvisa att produkten uppfyller kraven i direktiven märker tillverkaren produkten med CE-märket.

Tekniska lösningar som uppfyller direktivens väsentliga krav framställs eller kommer att framställas i europeiska förenhetligade standarder. Standarderna kan innehålla beroende på produkten bl.a. tekniska och funktionella krav på produkten och dess olika komponenter, testningsprocedurer, krav på märkningen som en produkt skall förses med, anvisningar för installation och åtgärder som hör samman med service, anvisningar om besiktningar samt krav på planeringen. Ofta är det lättaste sättet att uppfylla kraven i direktiven att tillverka produkten i enlighet med dessa förenhetligade standarder. Man kan också tillämpa nationella föreskrifter och standarder, men dessa får inte stå i strid med direktiven och inte heller vara strängare än direktivens krav.

Europeiska gemenskapen har ingen speciallagstiftning om anordningar och produkter inom räddningsväsendet och inte heller några rättsakter om produkters brandsäkerhet. Många produkter och anordningar inom räddningsväsendet hör dock till någon del till tillämpningsområdet för olika produkt-direktiv. Centrala dylika direktiv är rådets direktiv 89/106/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter, nedan byggprodukt-direktivet, samt rådets direktiv 89/686/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig skyddsutrustning, nedan direktivet om personlig skyddsutrustning.

Byggprodukt-direktivet sattes i kraft i Finland genom en ändring av byggnadslagen (1439/1992 och 1062/1995) samt genom föreskrifter angående byggprodukter (Finlands byggbestämmelsesamling del A3 Byggprodukter). Miljöministeriet ansvarar för ikraftträdandet. Till direktivets tillämpningsområde hör bl.a. fasta brandsläckningsanläggningar och branddetektor- och brandalarmsystem, komponenter till branddetektorer, larm- och släckningssystem samt rökventilationsanordningar. Produktspecifika krav kommer att ges i förenhetligade produktstandarder. Ett system enligt byggprodukt-direktivet är inte ännu till följd av det långsamt framskridande standardiseringssystemet i funktion.

Direktivet om personlig skyddsutrustning har verkställts genom statsrådets beslut om personlig skyddsutrustning (1406/1993). Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för direktivets ikraftträdande. Direktivet täcker också personlig skyddsutrustning för räddningspersonal och nödställda inom räddningsverksamheten och befolkningsskyddet. För huvudparten av den personliga skyddsutrustningen finns förenhetligade standarder.

Förutom av ovannämnda direktiv som beskriver nya procedurer kan produkttegenskaperna och i synnerhet användningen av produkter också behandlas i direktiv som fastställer miniminivån för skyddet och säkerheten i arbete, vilka i Finland huvudsakligen har verkställts genom lagen om skydd i arbete och genom statsrådsbeslut som utfärdats med stöd av nämnda lag, samt för vars tillämpning social- och hälsovårdsministeriet ansvarar. Rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, det s.k. ramdirektivet för arbetsmiljön, samt rådets direktiv 89/654/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, det s.k. arbetsplatsdirektivet, innehåller bestämmelser om bl.a. brandsäkerhetsarrangemangen på arbetsplatser. Rådets direktiv 92/58/EEG om minimikrav beträffande varselmärkning och signaler för hälsa och säkerhet i arbetet, det s.k. varselmärkningsdirektivet, innehåller krav på varselmärkning som skall användas på arbetsplatserna, såsom säkerhetsmärkningar för utgångar. Rådets direktiv 89/656/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av personlig skyddsutrustning på arbetsplatsen gäller också skyddsutrustningarna för räddningspersonalen, till den del det inte finns andra bestämmelser om dessa.

Produkttillsyn i andra länder

Nationella tillvägagångssätt för godkännande, testning och besiktning av produkter inom brandskyddet skiljer sig mycket från varandra i de olika europeiska länderna och baserar sig i huvudsak på nationella standarder och föreskrifter. De nya europeiska standarderna torde i framtiden göra situationen klarare. Hittills har standardiseringsarbetet dock inte framskridit lika långt inom alla delområden. Föreskrifter och anvisningar om användningen av produkter och anordningar

är i huvudsak nationella.

Av de europeiska länderna finns det t.ex. i Storbritannien inte några produktspecifika sär författningar eller föreskrifter om de produkter inom brandskyddet, såsom brandvarnare och brandsläckningsanläggningar, som finns på marknaden. Konsumentskyddslagarna är dock bindande lagstiftning som berör produkter som befinner sig på marknaden. Myndigheten som ansvarar för tillsynen över och godkännande av brand- och personsäkerhetsarrangemangen i byggnader och utrymmen, såsom arbetsplatser och allmänna utrymmen, som hör till tillämpningsområdet för författningar om brandskydd, beslutar om man kan godkänna de brandvarnare, brandalarm- och brandsläckningsanordningar, materiel för första släckning och motsvarande anordningar, vilka enligt författningarna om brandskydd och byggnadstillsyn förutses vara anskaffade eller installerade. Nämnda myndighet är i de flesta fallen en lokal brandkårsmyndighet. Vanligtvis förutsätts det att de är förenliga med nationella standarder (BS-standarder, British Standards). Även i byggnadsföreskrifter och anvisningar hänvisas det t.ex. beträffande en brandvarnarens egenskaper och användning till BS-standarderna. Följden av detta har varit att den största delen av produkterna ute på marknaden har tillverkats i enlighet med standarderna. När en myndighet förutsätter att en produkt eller anordning är förenlig med standarden krävs det för att konstatera att produkten eller anordningen uppfyller kraven vanligtvis ett installations- eller testningsintyg av en installatör eller ett godkänt testningsorgan.

Föreskrifterna om utrustning och anordningar inom befolkningsskyddet är vanligtvis nationella, vilket kan förklaras med särkaraktern hos befolkningsskyddet. Detaljerade föreskrifter har meddelats bl.a. om anordningar för ventilationssystem och dörrar till skyddsrum. Föreskrifter om anordningar har meddelats bl.a. i Sverige, var kraven på anläggningar även ingår i tekniska föreskrifter och anvisningar om byggande av skyddsrum. I Norge och Schweiz iakttar man ett förfarande med typgodkännande av anordningar inom befolkningsskyddet. I alla dessa länder påvisas att anordningen uppfyller kraven med ett intyg av en godkänd testningsorgan. Förfarandet med påvisande att en anordning uppfyller kraven inkluderar en kvalitetstillsyn utförd av ett godkänt besikt-

ningsorgan. Anordningar som uppfyller kraven förses i Sverige med ett accepteringsnummer och -märke och i Norge med kvalitetstillsynsanstaltens märke samt produktmärkning enligt skilda anvisningar. Även i Schweiz finns det skilda anvisningar om produkt- och accepteringsmärknings.

Övervakning av arbeten som hör samman med anordningarna och besiktning av anordningarna

En av de mest centrala principerna för Europas inre marknad är den fria rörligheten för arbetstagare, självständiga yrkesutövare samt tjänster. Man strävar till att eliminera hinder för den fria rörligheten med tanke på reglerade näringar och verksamheter genom speciallagstiftning eller genom allmänna system om erkännande av examensbetyg. Det finns inga särskilda rättsakter om konstruktion, installation eller underhåll av brandalarm-, släcknings- eller larmanordningar. Gemenskapen har inte heller någon särskild rättsakt som skulle förplikta att granska dessa anordningar.

Föreskrifter och anvisningar om arbeten som hör samman med anordningar är i huvudsak nationella och ofta också helt eller delvis frivilliga. Föreskrifter, utgivna av någon annan än en myndighet, om konstruktion, installation och underhåll av anordningar finns bl.a. i Sverige. I Sverige finns det beträffande brandalarm- och brandsläckningssystem ett av försäkringsbolagen upprätthållt system som motsvarar systemet med fasta brandsläckningsanläggningar i Finland. Affärer som installerar brandalarm- och brandsläckningssystem, deras ansvariga personer, besiktningsföretagens besiktningsmän samt anordningar godkänns av brandkårsbranschens organisation (SBF, Svenska Brandförsvarsförbundet). Godkännandena grundar sig på de krav som försäkringsbolagens (Sveriges Försäkringsförbundet) särskilda regelnämnd uppställt. Personerna har ett skriftligt prov. De ansvariga personerna för och besiktningsmännen av brandalarmanordningar skall söka certifiering hos SBF. Det förbereds också certifieringskrav för installationsaffärer och besiktningsföretag.

1.3. Bedömning av nuläget

Tillvägagångssätten, vilka baserar sig på ministeriets nuvarande föreskrifter och an-

visningar, för att konstatera och påvisa att anordningar och produkter uppfyller kraven är oenhetliga. Bestämmelserna om tillsyn är bristfälliga och myndigheternas medel att ta befattning med produkter och anordningar som står i strid med föreskrifterna baserar sig i huvudsak på ministeriets föreskrifter, vilket inte kan anses vara en tillräcklig hög författningsnivå. Det bör stiftas en lag om tillsynsmyndighetens befogenheter och om rättigheterna och skyldigheterna för föreskrifternas målgrupper samt om rättsskyddet.

Inrikesministeriet är för tillfället en allmän tillsynsmyndighet för föreskrifterna. Tillsynen som ministeriet utfört har haft huvudvikten lagd på förhandsgodkännande av produkter. Förutom ministeriet sköter säkerhetsteknikcentralen om godkännande för vissa produkters del. Säkerhetsteknikcentralen har även anförtratts uppgiften att sköta om övervakningen av vissa produkter på marknaden. Varornas fria rörlighet inom den Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och i synnerhet den fria rörligheten på basis av CE-märkningen, ökar behovet av marknadsövervakning och accentuerar dess betydelse.

Planering, installation och underhåll av brandalarmanläggningar har förutsatt tillstånd av inrikesministeriet. Myndigheterna har inte i praktiken haft möjlighet att ingripa vad beträffar nivån på och innehållet av planeringsverksamheten. Tillsynen över installation och underhåll har i praktiken begränsats till att godkänna och upprätthålla förteckning över affärer som utövar nämnda verksamhet.

Förverkligandet av principerna för den inre marknaden förutsätter en tillräcklig differentering av besiktnings- och myndighetsuppgifter i olika organisationer samt att det införs fri konkurrens beträffande besiktningsuppgifterna. Besiktning av automatiska brandalarmanordningar har med stöd av lagen om brand- och räddningsväsendet anförtratts att ombesörjas av Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland. I annan lagstiftning, t.ex. i elsäkerhetslagen (410/1996), har man infört fri konkurrens för lagstadgade besiktningsuppgifter. I samband med detta har det på besiktningorganen uppställts kompetensfordringar och andra krav, vilka är en förutsättning för att myndigheten skall ge ett bemyndigande eller godkännande. Samma system är också tillämplig på anordningar inom räddningsväsendet.

Besiktningsverksamheten som SVV För-

säkringsbranschens Skadeskydd Ab och större försäkringsbolag utför på fasta brandsläckningsanläggningar rör de objekt de försäkrat. Myndigheterna har inte bemyndigat SVV Försäkringsbranschens Skadeskydd Ab eller något annat samfund att allmänt utföra besiktningar. Myndigheterna granskar inte heller dessas besiktningens verksamhet. Nuförtiden tas det försäkringar allt oftare även av utländska försäkringsbolag. Man måste kunna ordna besiktningar av brandsläckningsanläggningarna för objekt de försäkrat och också för oförsäkrade objekt, t.ex. statens byggnader. På grund av dessa orsaker bör man skapa ett motsvarande oberoende system för besiktning av fasta brandsläckningsanläggningar, som man har för avsikt att ordna för automatiska brandalarmanordningar.

Det är svårt att utveckla systemet med nödcentraler från den nuvarande grunden utan ett bindande krav på att alarmeringssystemen är kompatibla. Kretsalarmeringscentralerna upprätthålls av kommunerna och kommunerna kan på basis av avtal välja de tekniska system de vill. Kommunikations- och datatrafiksystemen bör vara kompatibla riksomfattande, så att det vid stora olyckor och undantagsförhållanden finns förutsättningar för en effektiv ledning av räddningsverksamheten och samarbete mellan brandkårerna.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

Målet är att främja säkerheten på så sätt att man förhindrar brandfaran som vissa produkter medför och att anordningar som behövs för att meddela, varna eller alarmera om en brand samt att anordningar som behövs för att släcka eller för annan räddningsverksamhet är lämpliga och funktionsdugliga. Målet är dessutom att med hjälp av kompatibla materiel och tekniska system säkra att räddningsverksamheten är effektiv. Genom lagen ändras det oenhetliga förfarandet för konstaterande av att olika grupper av anordningar uppfyller kraven, vilket delvis baserar sig på förhandsgodkännande, och övervakningssystemet till ett enhetligt och likadant system som motsvarande system inom andra branscher. Man inför fri konkurrens för utförandet av besiktningar av anord-

ningar. Det i lagen föreslagna produktövervakningssystemet blir en motvikt till förhandsgodkännande. Man får släppa ut anordningar på marknaden utan förhandsgodkännande, men när så krävs skall den som bjuder ut anordningarna kunna påvisa att de uppfyller kraven som uppställs. Avsikten med lagen är också att förenhetliga förfarandet som iakttas vid besiktningen av de tekniska kraven, vilket för tillfället varierar mellan olika anordningstyper.

Vid utarbetandet av de krav som skall ställas på produkterna tar man i beaktande att kraven överensstämmer med EG:s lagstiftning och att man vid påvisandet av ett en produkt uppfyller kraven iakttar de direktiv som berör ifrågavarande produkt samt de författningar och föreskrifter som meddelats för att sätta dem i kraft. Den föreslagna lagen innehåller inga bestämmelser om enskilda produktdirektivs ikraftträdande, eftersom det har varit ändamålsenligt att sätta i kraft de direktiv som berör här avsedda produkter med stöd av andra lagar.

2.2. De viktigaste förslagen

Avvärjande av brandfaran som produkter ger upphov till

I lagen stiftas ett bemyndigande att meddela föreskrifter om brandsäkerhetskraven för vissa produkter. Enligt den föreslagna lagen meddelas föreskrifter om fabrikstillverkade eldstäder i vilka bränns fasta bränslen samt om brandsäkerhetskraven hos inredningen i offentliga utrymmen. Vid behov kan man meddela föreskrifter också om andra produkter, om brandfaran inte kan förhindras tillräckligt effektivt med andra medel.

Föreskrifter om anordningar

I lagen föreskrivs om uppställande av krav på tekniska egenskaper hos produkter för vilka det på grund av användningssyftet förutsätts särskild funktionssäkerhet. Produktgrupperna uppräknas i lagen och kraven meddelas i ministeriets föreskrifter. Lagen berör brandvarnare och andra brandalarmanordningar, larmanordningar, materiel och anordningar för släckning samt utrustning och anordningar i skyddsrum. Med stöd av lagen styrs också användningen av och utseendet på skyltar för utgångar samt säkerhetsmärkningar och skyltar som inverkar på

brandsäkerheten, samt de krav som skall ställas på skyddsutrustningen och -redskap för räddningspersonal till den del det inte finns bestämmelser någon annanstans. På kommunikations- och datatrafiksystemen och -anordningarna samt larmsystemen som räddningsmyndigheterna använder inom räddningsverksamheten och befolkningskyddet ställs krav på kompatibilitet. Det har inte tidigare meddelats föreskrifter av nämnda typ. I övrigt föreslås det ingen utvidgning av kretsen av de anordningar och produkter som skall besiktas på basis av lag från den nuvarande situationen, utan det har meddelats föreskrifter och anvisningar om motsvarande produktgrupper också med stöd av lagen om brand- och räddningsväsendet eller lagen om befolkningskydd.

Krav beträffande affärer som utför installation och underhåll samt besiktningsorgan

Av företag eller yrkesutövare som utför installation och underhåll av automatiska brandalarmanordningar och fasta brandsläckningsanläggningar, vilka nedan kallas installationsaffärer, samt av de som utför underhåll och granskning av handbrandsläckare, vilka nedan kallas handbrandsläckaraffärer, kan man för tillsynsändamål kräva att en anmälan om inledning av verksamheten lämnas till tillsynsmyndigheten. Dessutom kan man kräva att en ansvarig person innehar den behörighet som krävs i föreskriften. Tillsynsmyndigheten utfärdar ett behörighetssintyg för den person som uppfyller behörighetsvillkoren. På de som utför besiktningar av automatiska brandalarmanordningar, vilka nedan kallas besiktningsorgan, uppställs förutom kompetensfordringar även andra villkor som är avsedda att säkra verksamhetens pålitlighet och besiktningsorganets oavhängighet. Villkoren motsvarar krav som uppställts i andra författningar. T.ex. i 31 § (1091/1997) förordningen om tryckkärl (549/1973) och 3 a § (1092/1997) naturgasförordningen (1058/1993) har som krav på besiktningsorganet uppställts bland annat att organet är såväl funktionellt som ekonomiskt självständigt, att organet har till sitt förfogande en tillräcklig yrkeskunnig personal, att organet har till sitt förfogande sådana anordningar och redskap som dess verksamhet förutsätter samt att organet använder ett opartiskt bedömt och övervakat system för

att säkerställa överensstämmelsen med författningar och föreskrifter. Ett besiktningsorgan skall godkännas av säkerhetsteknikcentralen innan verksamheten inleds.

Tillsynssystem

Tillsynen över produkterna ute på marknaden skulle i huvudsak anförtrors säkerhetsteknikcentralen. Inrikesministeriet förblir tillsynsmyndighet beträffande vissa produkter. Enligt lagen skall den som tillverkar eller importerar en produkt kunna visa att produkten överensstämmer med kraven. I vederbörande föreskrift specificeras på vilket sätt man skall visa att produkten överensstämmer med kraven. Förutom försäkringen som tillverkaren gör om att produkten överensstämmer med kraven kan man förutsätta att ett oberoende besiktningsorgan utfärdar ett intyg över att produkten uppfyller kraven. Tillsynsmyndigheten kan temporärt eller permanent förbjuda försäljning eller annan överlåtelse av en produkt som strider mot givna föreskrifter, yrka på att produkten ändras och vid behov även kräva att man meddelar om faran som är förknippad med produkten.

Säkerhetsteknikcentralen övervakar också installationsaffärernas och besiktningsorganens samt handbrandsläckaraffärernas verksamhet. Om dessa verkar i strid med den föreslagna lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den kan säkerhetsteknikcentralen återkalla godkännandet av besiktningsorganet, eller utfärda förbud för installationsaffären att fortsätta med de uppgifter som anmälan berör.

De kommunala räddningsmyndigheterna sköter om tillsynen över de anordningar och produkter som används och anmäler till tillsynsmyndigheten om sådana produkter som strider mot givna föreskrifter. Den kommunala räddningsmyndigheten kan i samband med brandsyn enligt lagen om räddningsväsendet förordna att brister som upptäcks i ifrågavarande objekt skall rättas till. Om försäljning av vederbörande produkt uppenbart skall förbjudas eller alla likadana produkter korrigeras till följd av bristen, skall räddningsmyndigheten göra en anmälan om detta till tillsynsmyndigheten.

Finansiering av tillsynen

Den föreslagna lagen och de föreskrifter

som meddelas med stöd av den ökar mängden uppgifter för säkerhetsteknikcentralen. Handels- och industriministeriet, vilket säkerhetsteknikcentralen underlyder, har förutsett att när andra förvaltningsområden anvisar uppgifter åt säkerhetsteknikcentralen skall de samtidigt också arrangera den finansiering som behövs för ombesörjandet av uppgifterna. Det finns tre alternativ för att arrangera finansieringen:

1) Verksamhetsanslagen som beviljas i säkerhetsteknikcentralens budget kan ökas med motsvarande belopp som utförandet av de nya uppgifterna medför.

2) Ministeriet som tilldelar uppgifterna kan årligen bevilja säkerhetsteknikcentralen ett anslag för vilket det kan ingås ett resultatavtal.

3) Ministeriet kan köpa tjänsterna, varvid inkomsterna skulle överföras till statens resultatkonto.

I det sista alternativet bör säkerhetsteknikcentralens verksamhetsanslag samtidigt ökas, eftersom dess anslag inte är nettoanslag och den kan inte använda ersättningen som ministeriet betalar till att finansiera sin egen verksamhet. I lagförslaget regleras inte hur man skall arrangera finansieringen av övervakning, utan ärendet skall lösas i samband med budgeten. Till den del uppgifterna i den föreslagna lagen uttryckligen bestäms vara säkerhetsteknikcentralens uppgifter skall utgifterna som uppgifterna medför intas i säkerhetsteknikcentralens verksamhetsutgiftsmoment. För den tillsyn över produkterna som genom föreskrift av det ministerium som svarar för räddningsväsendet anförtrots att ombesörjas av säkerhetsteknikcentralen är det ändamålsenligt att det årligen ingås ett resultatavtal med vederbörande ministerium, som beviljar anslag genom samma avtal. Ett dylikt finansieringsarrangemang är flexibelt och erbjuder möjlighet att effektivisera eller inskränka marknadsövervakningen enligt behov.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Den föreslagna lagen medför ingen ökning av statens kostnader. Avsikten är att finansiera den ökning av utgifterna som åsamkas av överföringen av uppgifterna på säkerhetsteknikcentralen genom att överföra en motsvarande summa pengar från räddnings-

förvaltningens budget på säkerhetsteknikcentralen. En del av den verksamhet som överförs är avgiftsbelagd. Avgiftsbelagda prestationer är behörighetsintyg och därtill hörande förhör, handläggning av anmälningar angående installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer och godkännande av besiktningsorgan, vilka görs på basis av ansökan. Säkerhetsteknikcentralens verksamhetsanslag är inte nettoanslag i statens budget, så den kan inte använda betalningsinkomsterna den erhåller till att finansiera sin verksamhet. Därför bör säkerhetsteknikcentralen beviljas anslag även för utgifterna för den avgiftsbelagda verksamheten.

Uppgifterna överförs stegvis till säkerhetsteknikcentralen när nya föreskrifter som meddelas med stöd av lagen träder i kraft. Avsikten är att i samband med budgeten för år 2000 i samarbete med handels- och industriministeriet och inrikesministeriet göra framställning om ett anslag som skall överföras till säkerhetsteknikcentralens verksamhetsutgiftsmoment.

Ett resultatavtal om tillsynen över produkterna ingås årligen med säkerhetsteknikcentralen inom ramarna för budgeten. För tillfället har det årligen använts cirka 800 000 mark till inköp av tjänster beträffande produkttillsyn och annan tillsyn inom räddningsväsendet.

Förordningen om grunderna för avgifter för inspektion av automatiska brandalarmanordningar upphävs när lagen om räddningsväsendet träder i kraft. Avgifterna har senast granskats genom förordningen av den 1 augusti 1992 (633/1992). De föreslagna besiktningsorganen prissätter själva sina besiktningar på företagsekonomiska grunder. Genom att man inför fri konkurrens för besiktningsverksamheten förväntas prisökningen av tjänsterna dämpas.

Försäkringsbolagen har för att minska sin egen risk genomfört eller låtit genomföra besiktningar av fasta brandsläckningsanläggningar och har inte uppburit några avgifter för dessa av sina kunder. Andra objekt bör själv betala för besiktningen.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Systemet med tillsyn över produkter har i huvudsak baserat sig på godkännande av produkterna innan de släppts ut på marknaden och inrikesministeriet har skött om

nämnda uppgift. Ministeriet har haft mycket begränsad möjlighet att genomföra marknadsövervakning. Säkerhetsteknikcentralen har på basis av avtal ingånget med inrikesministeriet skött om godkännande och granskning av handbrandsläckare, godkännande och övervakning av affärer som utför besiktning och underhåll av handbrandsläckare samt om godkännande och besiktning av varmluftsaggregat och spannmålstorkanläggningar. Förhandsgodkännande krävs inte enligt den föreslagna lagen längre av någon produktgrupp, installationsaffär eller handbrandsläckaraffär, utan man övergår till övervakning av de produkter som redan finns på marknaden. Avsikten är att säkerhetsteknikcentralen anförtros att ombesörja huvudparten av den produkttillsyn som baserar sig på den föreslagna lagen. Dessutom åläggs säkerhetsteknikcentralen på basis av lagen uppgiften att övervaka installationsaffärer och besiktningsorgan för automatiska brandalarmanordningar och fasta brandsläckningsanläggningar samt affärer som utför underhåll och granskning av handbrandsläckare, ta emot anmälningar angående installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer, utfärda behörighetsintyg och handlägga ansökningar om godkännande av besiktningsorgan. Uppgifterna beträffande installationsaffärer och besiktningsorgan för automatiska brandalarmanordningar, installation och besiktning av fasta brandsläckningsanläggningar samt uppgifterna beträffande handbrandsläckaraffärer kräver uppskattningsvis en arbetsinsats som motsvarar två manår. Personresurserna som krävs för de nya produktövervakningsuppgifterna beror på omfattningen av uppgifterna, vilket man kommer överens om i resultatavtalet, och finansieringen erhålls från räddningsförvaltningens anslag. Överföringen av uppgifterna på säkerhetsteknikcentralen minskar inte märkbart ministeriets uppgifter, eftersom säkerhetsteknikcentralen redan för tillfället sköter om en del av uppgifterna och marknadsövervakningen tills vidare huvudsakligen varit oorganiserad. Ministeriets uppgift förblir att fortsättningsvis hålla behövliga föreskrifter a jour samt att följa med och delta i och inverka på regleringen av tekniska krav som sker inom den Europeiska gemenskapen och internationella organisationer. Avsikten är inte att överföra tjänster i samband med överföringen av uppgifterna.

Man inför fri konkurrens beträffande be-

siktning av automatiska brandalarmanordningar och fasta brandsläckningsanläggningar. Avsikten är inte att minska antalet besiktningar, vilket medför att nuvarande besiktningsmän får arbeta vid besiktningsorganen av ny typ. Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland och SVV Försäkringsbranschens Skadeskydd Ab vilka sköter om besiktningar för tillfället bör dock inhämta godkännande för att verka som besiktningsorgan. Det finns tillräckligt med objekt som skall besiktas, vilket medför att det är företagsekonomiskt lönsamt att fungera som besiktningsorgan. Det finns installerat cirka 10 000 sådana automatiska brandalarmanordningar som avses i lagen och det finns uppskattningsvis cirka 2 000 fasta brandsläckningsanläggningar.

4. Beredningen av propositionen

Utkastet till regeringens proposition har beretts i en arbetsgrupp tillsatt av inrikesministeriet, där handels- och industriministeriet, miljöministeriet, säkerhetsteknikcentralen och inrikesministeriet var representerade. Det begärdes utlåtanden om utkastet av de flesta ministerierna, av de centralförvaltningsmyndigheter ärendet berör, av frivilliga organisationer inom räddningsbranschen, av intressebevakningsorganisationer som representerar näringsidkare, av Finlands Kommunförbund samt av Finska Försäkringsbolagens Centralförbund. De som avgav utlåtande ansåg allmänt att den föreslagna lagen är nödvändig. De i utlåtandena framförda förslagen om ändring och precisering har i mån av möjlighet tagits i beaktande. Social- och hälsovårdsministeriet ansåg att lagen bör vara sekundär beträffande skyddsutrustningen för arbetstagare. Ändringsförslaget togs inte i beaktande, eftersom möjligheten att besluta om skyddsutrustningen för brandkåren och befolkningsskyddsorganisationerna då skulle försvinna. Lagförslaget ansågs också delvis vara för vitt när sakinnehållet preciseras först i föreskrifterna som meddelas med stöd av lagen. Detta kan inte undvikas, eftersom avsikten med lagen är att den skall vara en ramlag genom vilken man bemyndigar att meddela föreskrifter som innehåller detaljerade uppgifter. Finska Försäkringsbolagens Centralförbund ansåg det vara problematiskt att anförtro besiktningen av fasta brandsläckningsanläggningar åt av säkerhetsteknikcentralen godkända besiktnings-

organ, som inte har tidigare erfarenhet av besiktningar och var inte övertygad om att organ utanför försäkringsbranschen har möjlighet att sköta om uppgifterna tillräckligt högklassigt.

Utkastet till lagen har också meddelats till Europeiska gemenskapernas kommission på det sätt som föreskrivs i statsrådets beslut av den 15 juni 1995 om informationsförfarandet i fråga om tekniska föreskrifter (884/1995). Anmälningssförfarandet upphörde 5.10.1998.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Samband med andra propositioner

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som lagen om räddningsväsendet. Regeringens proposition om förslag till lag om räddningsväsende (RP 76/1998) har förelagts riksdagen våren 1998.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 § Tillämpningsområde. Lagen gäller de produkter, anordningar, materiel och system som används inom räddningsväsendet, anordningar och system för brand- och personskyddet och vissa produkter som kan förorsaka brandfara, som det inte bestäms om någon annanstans. Definitionen av räddningsväsendet ingår i 1 § i förslaget till lag om räddningsväsendet. Enligt den bildar förhindrande av eldsvådor och andra olyckor, räddningsverksamhet och befolkningsskydd ett verksamhetsområde som kallas räddningsväsendet. Med räddningsverksamhet avses brådskande åtgärder för att skydda och rädda människor, egendom och miljön, begränsa skador och lindra följderna när en olycka inträffar eller hotar. Till befolkningsskyddet hör utom räddningsverksamheten att skydda människor och egendom under undantagsförhållanden, att trygga ämbetsverk, inrättningar och produktionsinrättningar som är viktiga från samhällets synpunkt samt beredskap för dessa åtgärder. Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen begränsar det i paragrafen bestämda syftet med lagen, vilket är bekämpning av brandfara, att utrustningarna lämpar sig för användning inom räddningsväsendet och att de tekniska systemen inom räddningsväsendet är samordnade. Lagen har beröringspunkter med bestämmelser som har meddelats med stöd av annan lagstiftning till exempel byggbestämmelserna med stöd av byggnadslagen, arbetarskyddsbestämmelserna som utfärdats

med stöd av arbetarskyddslagen samt angående konsumtionsvaror produktsäkerhetslagen och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Avsikten med denna lag är dock inte att meddela bestämmelser som överlappar andra förordningar och föreskrifter. Exempelvis gäller bygglagen och brandsäkerhetsbestämmelserna i byggbestämmelsesamlingen som givits med stöd av bygglagen endast uppförande av ny byggnad och i viss omfattning reparations- och renoveringsarbeten. På motsvarande sätt gäller brandsäkerhetsföreskrifterna i arbetarskyddslagen och de statsrådsbeslut som har utfärdats med stöd av den endast arbetsplatser. Angående skyddsutrustningen för räddningspersonalen och för dem som skall räddas är de beslut som utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen inte i sin nuvarande utformning tillräckliga för att anvisa lämplig skyddsutrustning för räddningsarbetet eller för att användas i befolkningsskydd, utan räddningsväsendets specialbehov måste beaktas i fråga om utrustningarna.

2 §. Tekniska föreskrifter om produkterna. Paragrafens första moment innehåller en förteckning över produkter om vilka det kan meddelas föreskrifter innehållande tekniska eller andra krav. Motsvarande bestämmelser om befogenheter finns i 21, 21 a och 51 § i den nuvarande lagen om brand- och räddningsväsendet samt i 12 och 29 a § i lagen om befolkningsskydd. Kraven i föreskrifterna kan gälla produktens egenskaper, konstruktion och andra tekniska detaljer, produktens funktion, innehållet i tekniska hand-

böcker samt eventuella märkningar om klassificering eller användningsområde. I tekniska krav hänvisas till standarder.

Föreskrifter eller anvisningar om de produkter som anges i förteckningen har utfärdats med stöd av gällande bestämmelser. Inrikesministeriet har utfärdat en anvisning om skyltning och säkerhets- och signalbelysning av utrymningsvägar, som brandskyddsmyndigheterna i praktiken anser vara bindande. En föreskrift har givits om automatiska branddetektorer och en anvisning om brandvarnare. Med brandsläcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel och -anordningar avses den materiel och -anordningar som räddningsmyndigheter använder i släcknings- och räddningsarbete, materiel för första släckning eller i byggnader fast monterade anordningar för släcknings- och räddningsarbete som rökventilation eller fasta släckningssystem. Om handbrandsläckare finns en föreskrift, om rökgasventilation ett beslut och anvisningar, om släcknings- och räddningsbilar har det utfärdats anvisningar.

Skyddsutrustning och skyddsredskap kan omfatta personlig skyddsutrustning både för räddningspersonalen och de nödställda till exempel skyddsmasker som är avsedda för befolkningsskyddsändamål. Om dessa har inrikesministeriet utfärdat anvisningar. Inrikesministeriet har utfärdat både föreskrifter och anvisningar om utrustningar och anordningar i skyddsrum.

Med produkter som orsakar brandfara avses till exempel fabriksstillverkade eldstäder, om vilka inrikesministeriet har utfärdat anvisningar, eller varmluftsaggregat, som det finns en föreskrift om. Andra produkter som kan inverka på brandsäkerheten är till exempel inredningen i allmänna lokaler, som inrikesministeriet har utfärdat anvisningar om.

Bestämmelserna i 1 mom. paragrafen skall i första hand innehålla krav på produkter som finns på marknaden och den huvudsakliga målgruppen är produkttillverkarna. Produkttillsynen i anslutning till föreskrifterna omfattar både första kontroll (3 §) och marknadsövervakning (10 och 11 §). Eftersom det är frågan om att ställa produktkrav måste det i samband med utfärdande av föreskrifter tas hänsyn till Europeiska gemenskapens regler om fri rörlighet för varor samt eventuella direktiv som gäller olika produkter. Denna lag innehåller dock inte verkställighetsbestämmelser om produktdirektiven.

Fullmakt i paragrafens andra moment att utfärdade föreskrifter om användningen av produkterna skall kompletteras med en lag om räddningsväsendet, där det bestäms om att anordningarna hålls funktionsdugliga samt underhålls och inspekteras (23 §), särskilda säkerhetskrav för platser där verksamheten eller förhållandena medför större risk än vanligt (31 §) och fullmakt att meddela bestämmelser i dessa frågor (88 §). Tillsynen av i bruk varande produkter med anknytning till brand- och personsäkerheten i byggnader och utrymmen skall i huvudsak skötas i samband med brandsyn. Föreskrifter som reglerar användningen av produkterna ansluter sig bara indirekt till gemenskapsföreskrifter och produktdirektiv, eftersom de inte ställer några tilläggskrav på produkternas förekomst på marknaden. Innehållet i dessa föreskrifter kan dock styras bland annat av direktiven om arbetarskydd och säkerheten i arbetet.

Till den del produkten omfattas av något produktdirektiv, utgör de krav som definierats i direktiven grunden för den föreskrift som utfärdas om produkten. När föreskrifter utfärdas, skall också beaktas vad som eventuellt bestäms eller föreskrivs någon annanstans om produkten i fråga eller dess användning.

De produkter som avses i punkterna 1, 2 och 3 i förteckningen kan omfattas av tillämpningsområdet för byggproduktdirektivet. I direktivet definieras bland annat de viktigaste brandsäkerhetskraven. Bestämmelserna om dessa produkter kan också hänföra sig till bygg- och arbetarskyddssäkerhetsbestämmelserna, i Finlands byggbestämmelsesamling del E1 byggnaders brandsäkerhet och statsrådets beslut om säkerhetsmärkning och signaler för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och om användning av dessa (976/1994).

Skyddsutrustning och skyddsredskap som avses i punkt 4 i förteckningen kan höra till tillämpningsområdet för direktivet om personlig skyddsutrustning och det verkställande statsrådsbeslutet om personlig skyddsutrustning. I direktivet definieras de viktigaste hälso- och säkerhetskraven för personlig skyddsutrustning, och om de produkter som hör till dess tillämpningsområde kan i regel utfärdas endast nationella bestämmelser om användningen av produkterna. Föreskrifterna om skyddsutrustningar som är avsedda för räddningspersonalen liksom materiel och

anordningar som avses i 3 punkten i förteckningen kan också hänföra sig till arbetarskyddslagstiftningen som statsrådets beslut om val och användning av personlig skyddsutrustning i arbetet (1407/1993), statsrådets beslut om trygg användning av arbetsutrustning (1403/1993) och statsrådets beslut om säkerhetsföreskrifter för maskiner (1314/1994).

Med stöd av fullmakterna som bestäms i paragrafen är det vid behov möjligt att genomföra verkställandet av Europeiska gemenskapens bestämmelser om dessa produkter genom ministeriets föreskrifter. Nationella bestämmelser skall vidare utfärdas om de produkter som det ännu inte finns harmoniserade bestämmelser om. Med fullmaktsbestämmelsen finns det dock beredskap att också utsträcka harmoniseringen av brandsäkerhetskraven till vissa produkter.

3 §. *Påvisande av att produkten överensstämmer med kraven.* Produktens tillverkare eller importör är ansvarig för att påvisa att produkten överensstämmer med de krav som ställs i föreskrifterna. Det kan krävas att tillverkaren för att påvisa att en produkt överensstämmer med kraven ger en skriftlig försäkran om att produkten överensstämmer med kraven samt tekniska dokument, så att det kan bedömas om produkten överensstämmer med bestämmelserna. I bestämmelsen i fråga bestäms vilka uppgifter som skall finnas i tillverkarens försäkran och de tekniska dokumenten.

För att påvisa att en produkt överensstämmer med kraven kan det krävas intyg om kravuppfyllande av ett bedömningsorgan som utsetts av ministeriet, en så kallad tredje part. Förfarandet innebär att bedömningsorganet ger ett skriftligt intyg om att den produkt som varit föremål för granskning uppfyller tillämpliga föreskrifter. Bedömningen skall också kunna basera sig på intyg eller utlåtande från ett annat bedömningsorgan.

Metoden för att styrka kravuppfyllande definieras i en föreskrift om produkten. När metoden för att styrka kravuppfyllande skall bestämmas, beaktas bland annat produktens betydelse med tanke på brand- och personsäkerheten, vilket slag av produkt det är, hur produktens egenskaper inverkar på dess användbarhet samt hur stor felbenägenheten är vid produkttillverkningen. Förfarandet kan grunda sig på tillverkarens egen kontroll och fabriken interna kvalitetskontroll eller så

kan åtgärder och övervakning utförda av tredje part krävas. Förfarandet kan inkludera bland annat förstestning som utförs av tillverkaren, typbesiktning av produkten av ett bedömningsorgan, tillverkarens eller bedömningsorganets testning av prov tagna på fabriken eller testning av stickprov tagna på fabriken, marknaden eller hos användaren, samt fabriken interna kvalitetskontroll och bedömningsorganets bedömning och godkännande av fabriken interna kvalitetskontroll eller en fortlöpande kvalitetskontroll.

Om något produktdirektiv skall tillämpas på produkten har förfarandet att styrka kravuppfyllandet eller krav som ställs på förfarandet presenterats i en harmoniserad standard, gemenskapsförordning eller ett gemenskapsbeslut som kan tillämpas på fallet eller i en nationell bestämmelse eller föreskrift som verkställer gemenskapsbestämmelsen.

Ministeriet skall tillsätta finländska bedömningsorgan för de uppgifter som avses i produktföreskrifterna. Bedömningsorgan kan vara ett organ med tillräcklig behörighet, ett opartiskt offentligt eller privat organ, testningslaboratorium eller motsvarande. Beträffande de krav som ställs på organet och vid definitionen av organets rättigheter och skyldigheter är avsikten att tillämpa de principer som följs i Europeiska unionen. Organen kan vara flera och de skall följa företagsekonomiska principer. Utnämningen kunde gälla en viss tid, till exempel fem år, förutsatt att kraven på giltigheten uppfylls.

4 §. *Produktmärkning.* Ministeriet kan fastställa speciella märken, som anger att produkten fyller kraven i bestämmelserna. Ministeriet bestämmer på vilket sätt fastställda märken får användas. Om användningen av CE-märkning för att påvisa kravöverensstämmelse enligt gemenskapsförfattningarna finns avvikande bestämmelser i olika produktdirektiv. Bestämmelsen möjliggör också meddelande av föreskrifter om användningen av CE-märkning, om inte lagen om att vissa produkter skall förses med CE-märkning (1376/1994) tillämpas.

5 §. *Planering, installation, underhåll och granskning av anordningar.* Med stöd av bestämmelserna kan ministeriet bestämma vilka krav som skall ställas på planering, installation, underhåll och granskning av de anordningar som anslutits med telefonbindelser till nödcentralen för att garantera att brandalarm-, släcknings- och larmanordningar fungerar. Motsvarande fullmaktsbestäm-

meler ingår i 23 och 51 § i den nuvarande lagen och i 28 § i den nuvarande förordningen om brand- och räddningsväsendet (1089/1975). Paragrafen motsvarar i huvudsak bestämmelserna om elarbeten i elsäkerhetslagen. Grundkraven och eventuellt exempel på genomförande och funktionssätt, men inga tekniska rekommendationer, för de arbeten som avses i paragrafen skall meddelas i föreskrifter. Avsikten är att vid behov ge anvisningar om planering och det egentliga utförandet av arbetet.

Ministeriet kan också utfärda föreskrifter om underhåll och besiktning av handbrandsläckare. En motsvarande fullmaktsbestämmelse ingår i 51 § i den nuvarande lagen om brand- och räddningsväsendet. Med handbrandsläckare avses en släckare, som tryckkärlsföreskrifterna tillämpas på, vars vikt i funktionsdugligt skick är högst 20 kg. Föreskrifterna skall i första hand gälla handbrandsläckare som på grund av krav i andra regler eller myndighetsföreskrifter införskaffats till byggnader och lokaler.

För planering av brandalarm-, släcknings- och larmanordning som avses i paragrafen skall det inte längre ställas formella behörighetskrav, enligt samma praxis som används vid elarbeten. För övervakningen skall krävas att de näringsidkare som kallas installationsaffärer och utför i paragrafen avsedda installations- och underhållsarbeten och de näringsidkare som kallas handbrandsläckaraffärer och genomför underhåll och besiktning av handbrandsläckare, skall lämna en anmälan till säkerhetsteknikcentralen om att de startat verksamhet. För närvarande har inrikesministeriet ansvarat för förteckningen och tillsynen av installationsaffärerna och för handbrandsläckaraffärerna har säkerhetsteknikcentralen och Inspecta Oy ansvarat. Anmälan skall innehålla affärens eller verksamhetsutövarens namn och kontaktinformation, namnet på en ansvarig person samt basuppgifter om verksamhetsförutsättningarna, som främst skall vara verksamhetsutövarens egen anmälan om att han har de arbetsutrymmen och redskap som behövs för verksamheten. Säkerhetsteknikcentralens uppgift skall vara att fastställa att anmälan innehåller de utredningar som krävs och införa affären i förteckningen över sådana.

Ansvareg person kan vara en person som har fått behörighetsintyg. Om verksamhetsutövaren inte har någon annan anställd, är han själv ansvarig person. Om installation-

saffären har flera anställda, skall någon av dem utses till ansvarig person. Utom behörigheten förutsätts att personen är anställd i huvudsyssla hos installationsaffären. Kravet motiveras med att ansvarspersoner tjänster som köps utifrån inte i tillräcklig grad kan garantera att arbetena blir utfärda på rätt sätt. Närmare behörighets- och yrkesskicklighetskrav meddelas i ministeriets föreskrift.

För att få det behörighetsintyg som avses i paragrafen skall personen genomgå och klara ett förhör som föranstaltas av myndigheten eller en instans som bemyndigats av myndigheten. Intyg kunde utfärdas av säkerhetsteknikcentralen eller någon annan lämplig myndighet eller inrättning. Intyget skall gälla en viss tid. När intyget förnyas skall framför allt granskas att personen har arbetat i uppgifter inom sin bransch i den utsträckningen att det kan anses att yrkesskickligheten har bevarats.

Med stöd av 23 § lagen om räddningsväsendet kan ministeriet för att säkra brand- och personsäkerheten bestämma att anordningarna inspekteras. Med stöd av den nuvarande lagen om brand- och räddningsväsendet har inrikesministeriet bestämt om obligatorisk inspektion när automatiska brandalarmanordningar tas i bruk samt periodiska inspektioner av dem. Inspektionerna har enligt ett avtal som ingåtts med inrikesministeriet utförts av inspektörer vid Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland. Dessutom behövs inspektioner av tredje part, eftersom det har krävts att anordningarna installeras i objekten på grund av särskild fara för brand- och personsäkerheten. Enligt den föreslagna lagen kunde inspektionerna utföras av ett besiktningsorgan som har godkänts av säkerhetsteknikcentralen. Inspektörens uppgift skall i första hand vara att se till att den som byggt anordningarna har uppfyllt sina skyldigheter och konstatera att anordningarna överensstämmer med kraven.

Avsikten är att med stöd av lagen om räddningsväsendet bestämma att också fast monterade släckningsanordningar skall inspekteras med jämna mellanrum. För närvarande sköter försäkringsbolagen och SVV försäkringsbranschens skadeskydd Ab, som numera arbetar ihop med Finska Försäkringsbolagens Centralförbund de periodiska besiktningarna av försäkrade objekt och för objekt som inte är försäkrade har inga periodiska besiktningar ordnats. Avsikten är att med stöd av bestämmelserna i den föreslag-

na lagen ordna besiktningen så att försäkringsbolagen och nämnda aktiebolag skall kunna fortsätta att sköta besiktningen av försäkrade objekt i egenskap av besiktningsorgan som är godkända av säkerhetsteknikcentralen, men parallellt skall det också kunna finnas andra godkända besiktningsorgan. Besiktningen skall utsträckas till alla objekt, där det finns fast monterade släckningsanordningar som avses i paragrafen, medan för närvarande endast anordningar i auktoriserade objekt besiktigas med jämna mellanrum.

6 §. *Godkännande av besiktningsorgan.* Säkerhetsteknikcentralen skall godkänna organet. Ett villkor för godkännandet är faktorer motsvarande dem som krävs i elsäkerhetslagen och också i andra motsvarande författningar. Dessa skall vara oavhängighet och tillräckliga verksamhetsförutsättningar och eventuellt också ett kvalitetssystem och tillräcklig ansvarsförsäkring. Med oavhängighet avses att besiktningsorganet inte själv får utföra planering, installation eller underhåll av anordningar inom sin bransch eller stå i sådant förhållande till företag som arbetar med sådana uppgifter, att dess oavhängighet kan äventyras. Mätteknikcentralen eller en annan lämplig inrättning skall bedöma behörigheten och andra egenskaper hos en inrättning som ansöker om att bli besiktningsorgan. Avsikten är att på de krav som uppställs och på besiktningsorganets rättigheter och skyldigheter tillämpa de principer som följs inom Europeiska unionen. Godkännandet skall gälla en viss tid till exempel fem år, om förutsättningarna för dess existens uppfylls.

7 §. *Myndigheternas register.* Säkerhetsteknikcentralen och en annan myndighet eller inrättning som utfärdar behörighetsintyg skall föra förteckning över de behörighetsintyg de utfärdar, över de anmälningar de tagit emot och över godkända besiktningsorgan. Dessa förteckningar skall kunna publiceras och upplysningar ur dem skall lämnas på begäran. Förteckningens offentlighet är nödvändig för att den som beställer installations-, underhålls- eller besiktningsarbeten vid behov skall kunna kontrollera att den som utför besiktningen är behörig för uppgiften. I förteckningen skall bara finnas de uppgifter som behövs för att identifiera verksamhetsutövaren. Det får inte innehålla sekretessbelagda uppgifter, personbeteckningar eller uppgifter om hemadress.

8 §. *Samordning av larm-, telekommunikations- och informationssystemen.* På basis av paragrafen kan ministeriet meddela föreskrifter om fungerande samordning mellan kommunikationssystem och utrustningar, telekommunikationer samt system som är kopplade till dem. Paragrafen skall gälla radioapparater och radiosystem som används i räddningsverksamhet och befolkningsskyddet, larmöverföringssystem, krypteringssystem inom dataöverföringen samt telekommunikations-, övervaknings- och larmsystem. Bestämmelserna skall inte gälla sådana tekniska bestämmelser, som Teleförvaltningscentralen meddelar med stöd av telemarknadslagen (396/1997) och telenät, teleterminalutrustningar och andra teleutrustningar eller med stöd av radiolagen (517/1988) om radioapparaters konstruktion och användning. Teleförvaltningscentralen meddelar bestämmelser som gäller om till exempel teleutrustningar kan anslutas till telenätet, medan bestämmelserna inom räddningsväsendet gäller val av utrustningar så att de kan användas i kommunikationsnätet för räddningsväsendet.

Bestämmelserna om samordnande är nödvändiga för att möjliggöra samarbete mellan räddningsmyndigheterna och mellan räddningsmyndigheterna och andra myndigheter som deltar i räddningsverksamhet eller befolkningsskydd. Bestämmelserna skall till exempel gälla det myndighetsradionät som håller på att utvecklas och som kommer att användas av bland annat räddningsmyndigheterna, polisen, gränsmyndigheterna, tullen samt social- och hälsovårdsmyndigheterna. Med fungerande samordning avses till exempel beträffande myndighetsradionätet att brandkårernas radiotelefoner skall fungera i myndighetsradionätet. Syftet är att kommunernas räddningsmyndigheter skall ansluta sig till myndighetsradionätet i takt med att nätet byggs. Staten ansvarar för nätets byggnadskostnader och kommunerna för sina egna utrustningsanskaffningarna. Kommunerna beviljas statsandel för utrustningsanskaffningarna så som bestäms i lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975).

9 §. *Tillsyn.* Tillsynsmyndigheterna i fråga om den föreslagna lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdas med stöd av denna är säkerhetsteknikcentralen och det ministerium som svarar för räddningsväsen-

det. I tillsynen över att produkterna överensstämmer med bestämmelserna ingår både första övervakning och marknadsövervakning. Tillsynen över bestämmelserna om användningen sker huvudsakligen i samband med brandsyn, dock inte beträffande produkter som räddningsmyndigheterna själva har skaffat och använder. Verksamheten av det bedömningsorgan som avses ovan i 3 § samt samordningen av utrustningar och system som avses i 8 § övervakas av ministeriet. Besiktningsorganens, installationsaffärernas och handbrandsläckaraffärernas verksamhet samt iakttagandet av de bestämmelser som meddelats i övriga fall utom de som nämnts ovan övervakas av säkerhetsteknikcentralen.

Kommunens räddningsmyndigheter har möjlighet att ingripa när det gäller brister i produkterna som upptäcks vid brandsyn, men givna reparationsbestämmelser eller användningsförbud begränsar sig till det föremål som granskas. Räddningsmyndigheten skall göra anmälan till tillsynsmyndigheterna om produkter eller utrustningar som den upptäckt strider mot bestämmelserna. Då kan det garanteras att de upptäckta missförhållandena kommer längre än till enbart de lokala myndigheterna och marknadsföringen av produkterna kan vid behov bli föremål för tvångsmedel, till exempel säljförbud.

Av de produkter som är förtecknade i 2 § skall vid brandsyn särskilt granskas skyltar för utgångar, branddetektorer och liknande apparater, släcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel och -anordningar som inköpts för och installerats i byggnader och lokaler samt utrustningar och anordningar i skyddsrum.

10 §. Förbud och tvångsmedel. I första momentet i paragrafen skall ministeriet och säkerhetsteknikcentralen ges möjlighet att ingripa mot förekomsten på marknaden av produkter som strider mot föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag, när bristerna har upptäckts till exempel i samband med en övervakningsåtgärd i form av stickprov. Myndighetens medel skall i första hand vara att kräva att sådana ändringar görs i produkten att produkten överensstämmer med kraven. Försäljning av produkten skall kunna förbjudas tills den på nytt överensstämmer med kraven. Ett temporärt säljförbud skall kunna utfärdas också när tillsynsmyndigheten misstänker att produkten strider mot bestämmelserna och att till exempel låta utföra

laboratorietester skall vara möjligt för att ta reda på det. Ett permanent säljförbud skall utfärdas om bristen i produkten inte kan avhjälpas eller om tillverkaren inte vill avhjälpa den.

Bestämmelsen i 3 punkten 1 mom. i paragrafen innehåller rätten att kräva att produkttillverkaren eller importören offentlig anmäler om fara som gäller produkten. Om näringsidkaren motsätter sig anmälan och informationen måste ske snabbt, kan tillsynsmyndigheten på näringsidkarens bekostnad själv informera om fara i samband med produkten.

I 2 mom. i paragrafen bestäms om tillsynsmyndigheternas åtgärder, om det upptäcks att användningen av produkten inte överensstämmer med bestämmelserna med stöd av denna lag. Innehavaren av produkten skall meddelas förslag till avhjälpning av bristen inom utsatt tid. Tillsynsmyndigheterna kan också kräva att utrustningen tas ur bruk. Dessa fullmakter har kommunens räddningsmyndigheter tillgång till i samband med brandsyn. Bristfälliga produkter och anordningar kan också upptäckas i samband med de besiktningar som utförs av de besiktningsorgan som avses i 5 §. Om bristerna inte blir avhjälpna efter anmärkning av besiktningsorganen, skall ärendet överföras till tillsynsmyndigheterna.

Ministeriet skall med hjälp av den tillsynsmyndighet som avses i produktbestämmelsen övervaka verksamheten vid de bedömningsorgan det tillsatt.

Säkerhetsteknikcentralen övervakar verksamheten vid de besiktningsorgan som den har godkänt och återkallar vid behov godkännandet. Om ett besiktningsorgan, en installationsaffär eller handbrandsläckaraffär utövar verksamhet i strid med givna föreskrifter eller inte uppfyller de villkor, som ställts på dess verksamhet kan säkerhetsteknikcentralen uppmana organet eller affären att avhjälpa bristen inom utsatt tid eller förbjuda verksamheten. Verksamheten strider mot bestämmelser och föreskrifter till exempel när installationsarbetet eller den reparerade utrustningen inte överensstämmer med de föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag eller den som utför arbetet lägger fram vilseledande eller bristande uppgifter i samband med granskningarna. Om felaktig verksamhet beror på den ansvariga personens verksamhet, kan situationen hjälpas upp till exempel genom att en ny ansvarig

person utses. Ett förbud kan följa också på försummelse av anmälningsskyldighet. Ett verksamhetsförbud kan också utfärdas på viss tid.

Tillsynsmyndigheten kan för att effektivera de förbud det utfärdat vid behov förelägga vite med stöd av 15 § i den föreslagna lagen.

11 § Tillsynsmyndighetens behörighet. I den gällande lagen och förordningen om brand- och räddningsväsendet och lagen om befolkningsskydd finns inga särskilda bestämmelser, där tillsynsmyndigheternas behörighet eller till buds stående medel i samband med produktövervakning bestäms. Verksamhetsförutsättningarna för övervakningen skall ordnas på samma sätt som i annan lagstiftning om produktövervakning.

För genomförandet av marknadsövervakningen skall tillsynsmyndigheten garanteras tillträde till platser som är viktiga med tanke på övervakningen, platser där produkterna finns tillgängliga och används. Dessa lokaler är produktionsinrättningar, lager, parti- och detaljhandelsbutiker. Utvidgandet av övervakningen till produkter som är i användning skall främst gälla produkter som inte finns tillgängliga i färdigt utförande i butikerna utan som installeras för användning i kundens lokaler. Övervakningen av produkter i användning skall inte vidgas till konsumtionsvaror och tillträde till platser som skyddas av hemfrid skall inte tillåtas genom denna lag. Sådana är enligt 11 § i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 24 kap. strafflagen (RP 239/1997) bostäder, semesterbostäder och andra utrymmen som är avsedda för boende, t.ex. hotellrum, tält, husvagnar och farkoster som kan bebos samt trappuppgångar i bostadshus och de gårdsområden som utgör invånarnas privata område och de byggnader som direkt hör till dessa områden. Kommunens räddningsmyndigheter har skyldighet att förrätta brandsyn och det gäller också bostäder. I samband med brandsyn blir anordningssäkerheten tillräckligt övervakad. Kommunens räddningsmyndigheter har rätt att förrätta brandsyn också på platser som anges i denna paragraf, så i denna lag är det bara nödvändigt att bestämma om behörighet för myndigheter som utför produktövervakning.

Övervakning av arbeten som gäller produkter och anordningar baserar sig till stor del på uppgifter och anmälningar av dem

som övervakas samt på stickprovskontroll av att dessa stämmer. Speciellt i samband med marknadsövervakning och övervakning av arbeten gällande anordningar kan också framkomma ett behov att för övervakning få sådana uppgifter som det annars inte finns någon skyldighet att lämna. För att garantera åtkomsten på information skall tillsynsmyndigheten ges rätt att för övervakningen få tillräckliga uppgifter av dem som övervakas. Skyldigheten att lämna uppgifter skall gälla tillverkaren, importören och säljaren av produkten, innehavaren av produkten eller anordningen, bedömningsorgan som avses i 3 § samt installationsaffär, handbrandsläckaraffärer och besiktningsorgan som avses i 5 §. Skyldigheten att lämna uppgifter om produkten, utrustningen och anordningen skall också gälla utredning av orsakerna till olyckor, då produkter som är föremål för övervakning har anknytning till olyckorna.

För att garantera effektiviteten i marknadsövervakningen av produkterna är det nödvändigt att säkra tillsynsmyndighetens möjligheter att få anordningarna som provexemplar när det är nödvändigt för att konstatera om utrustningarna svarar mot kraven. En motsvarande bestämmelse ingår till exempel i produktsäkerhetslagen. Provexemplar skall i första hand tas av produkttillverkarna, importörerna och partihandeln och först i andra hand av minutförsäljarna. Om produkten inte uppfyller bestämmelserna och föreskrifterna och tillsynsmyndigheten måste tillämpa något förbud eller krav som anges i 10 §, kunde näringsidkaren åläggas att ersätta också kostnaderna för testning och undersökning. På detta sätt kunde kostnaderna för verksamheten påläggas den instans som har släppt ut de produkter som strider mot föreskrifterna på marknaden.

12 §. Ömsesidigt erkännande. Bestämmelser om ömsesidigt erkännande i anslutning till att visa att produkterna överensstämmer med kraven och för bedömning av en persons behörighet behövs i synnerhet för iakttagande av gemenskapsförpliktelserna.

Produkter som importerats från andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller från länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall anses uppfylla de föreskrifter som avses i denna lag, om de överensstämmer med sådana tekniska specifikationer, standarder eller motsvarande, som tillförsäkrar användaren samma säkerhetsnivå eller uppfyller övriga på gemenskapsrät-

ten baserade lagliga krav, på samma sätt som med föreskrifter som meddelats med stöd av 2 §.

Åtgärder som vidtagits av motsvarande utländska bedömningsorgan kan också godkännas för påvisande av att produkterna motsvarar kraven i enlighet med bestämmelserna i internationella avtal eller ministeriets föreskrifter.

En persons behörighet skall också kunna dokumenteras genom ett utländskt behörighetsintyg eller ett motsvarande dokument, om de krav som ligger till grund för det, motsvarar de krav som förutsätts i Finland.

13 §. Ändringssökande. I förvaltningsbeslut som en tillsynsmyndighet fattar skall ändring sökas med stöd av förvaltningsprocesslagen. Beslut med stöd av denna lag fattas ofta för att garantera säkerheten, varför verkställandet av dem inte kan vänta på slutligt avgörande i besvärshandlingen. Därför föreslås det i propositionen att besluten skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer någonting annat.

14 §. Tystnadsplikt. Med tanke på de övervakades rättsskydd är det nödvändigt att lagstifta om tystnadsplikt i fråga om företagshemligheten och att förbjuda att de uppgifterna utnyttjas. Bestämmelsen skall också gälla dem som utför undersökningar, testningar eller andra uppgifter i samband med övervakning på uppdrag av tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen skall inte hindra att uppgifter lämnas till myndigheter, som med stöd av lagen har rätt att få uppgifter för att utföra sina uppgifter. Om röjande av sekretessbelagda uppgifter för en annan myndighet föreskrivs i 29 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (/).

Det internationella samarbetet förutsätter att tillsynsmyndigheten också kan lämna uppgifter till de myndigheter som övervakar utländska produkters säkerhet och till andra motsvarande organ.

15 §. Vite. Statliga tillsynsmyndigheter kan på basis av bestämmelsen förelägga vite, om enbart ett förbud eller något annat tvångsmedel som avses i 10 § inte får till stånd de rättelser eller korrigeringar som krävs.

16 §. Närmare bestämmelser och anvisningar. Med förordning kan bestämmas om bland annat tillsynsmyndighetens uppgifter. Säkerhetsteknikcentralen kan utfärda sådana tekniska och administrativa anvisningar som

förenhetligar tillämpningen av denna lag samt av föreskrifter som utfärdas med stöd av den. Säkerhetsteknikcentralen kan meddela närmare anvisningar om bland annat de anmälningar som avses i 5 § 2 mom. och om behörighetsintyg som avses i 5 § 3 mom.

17 §. Ikraftträdande. Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft samtidigt som lagen om räddningsväsendet.

18 §. Övergångsbestämmelser. För produktbestämmelserna behövs inga övergångsbestämmelser, eftersom föreskrifterna och övervakningssystemen träder i kraft vid den tidpunkt som anges i bestämmelsen. De viktigaste gällande föreskrifterna har i ikraftträdelsebestämmelsen för förslaget till lagen om räddningsväsendet föreslagits vara i kraft en viss tid efter att lagen om räddningsväsendet har trätt i kraft. Föreskrifter som står i strid med den föreslagna lagen eller förslaget till lag om räddningsväsendet skall dock ändras.

Övergångsbestämmelser behövs för ärenden som påverkar verksamhetsförutsättningarna för installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer samt besiktningsorgan. I lagen skall bestämmas en utsatt tid, inom vilken ansökan om godkännande som besiktningsorgan skall göras, inom vilken verk samma installationsaffärer eller handbrandsläckaraffärer skall inlämna anmälan till säkerhetsteknikcentralen och inom vilken behörighetsintyg skall krävas.

2. Närmare bestämmelser

Om verkställigheten av lagen och myndigheternas uppgifter kan vid behov bestämmas genom förordning. Avsikten är inte att utfärda en förordning efter att lagen trätt i kraft, utan behovet av närmare bestämmelser framgår först när de föreskrifter som avses i lagen utfärdas och de nya systemen tas i bruk.

3. Ikraftträdande

Ikraftträdandet av lagen sammankopplas med ikraftträdandet av lagen om räddningsväsendet, som beroende på lagstiftningsordning blir antingen i början av 1999 eller 2000.

4. Lagstiftningsordning

I den föreslagna lagen föreslås bestämmelser, som gäller tillämpningsområdet för vissa grundläggande rättigheter. De installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer som definierats i 5 § i förslaget åläggs att göra anmälan om startande av verksamhet till myndigheten och de besiktningsorgan som definierats i samma paragraf behöver myndighetens godkännande för att kunna bedriva granskningsverksamhet. Enligt 15 § regeringsformen har var och rätt enligt lag att skaffa sin utkomst genom arbete, yrke eller näring som han fritt valt. För att garantera säkerheten uppställs i den föreslagna lagen vissa villkor, som garanterar att yrkeskunskapen hos dem som utför arbets prestationerna och därigenom arbetets kvalitet blir granskade. Antalet näringsidkare skall inte begränsas, utan alla som uppfyller kraven skall godkännas eller införas i förteckningen över affärer som inlämnat anmälan. Beträffande besiktningsorganen skall dessutom noteras att granskningsverksamheten skall vara tillförlitlig och opartisk. Genom förfarandet med godkännande garanteras de omständigheter genom vilka dessa krav uppfylls. När missförhållanden uppstår kan den myndighet som meddelat godkännande använda sig av sanktioner, om det förekommer överträdelse i verksamheten. Uttrycket "enligt lag" i 15 § i regeringsformen kan anses ge rättighet att med vanlig lag bestämma de föreslagna från säkerhetssynpunkt nödvändiga villkoren om näringsidkande.

På basis av 11 § i lagförslaget skall tillsynsmyndigheterna ha behörighet. Bestämmelsen ger myndigheten rätt till tillträde till platsen för tillverkning, lagring, försäljning eller användning, dock inte till någons bostad eller försvarsmaktens sekretessbelagda objekt. Bestämmelsen begränsar inte tryckandet av hemfriden enligt 8 § i regeringsformen eftersom affärslokaler inte omfattas av hemfriden.

Regeringen anser att lagförslaget inte heller annars innehåller bestämmelser, enligt vilka det inte kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om åtgärder som syftar till att säkerställa

1) att de produkter som avses i lagen inte ger upphov till brandfara,

2) att den materiel, de anordningar och den skyddsutrustning som är avsedd att säkra brand- eller personskyddet eller att användas inom räddningsväsendet lämpar sig för sitt ändamål samt är i funktionsdugligt skick och

3) att de viktigaste tekniska systemen och

anordningarna som används inom räddningsväsendet är kompatibla.

2 §

Tekniska bestämmelser om produkterna

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet kan vid behov utfärda bestämmelser som gäller egenskaper, funktion, bruksanvisningar och anvisningar för underhåll samt märkning av eller uppgifter om

1) skyltar och säkerhetsmärkning för utgångar samt säkerhets- och signalbelysning,

2) branddetektorer och detektorer som varnar för fara för någon annan olycka samt larmanordningar,

3) brandsläcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel och bekämpningsanordningar,

4) skyddsutrustning och skyddsredskap för räddningspersonal och för dem som skall räddas,

5) utrustning och anordningar i skyddsrum,

6) andra med produkter som avses i 1-5 punkten jämförbara produkter, samt

7) produkter som orsakar brandfara eller påverkar brandsäkerheten.

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet kan vid behov också utfärda bestämmelser som gäller användningen av eller det sätt på vilket de produkter som avses i 1 mom. skall användas.

3 §

Påvisande av att produkten överensstämmer med kraven

Den som tillverkar eller importerar en produkt skall kunna visa att produkten uppfyller de krav som ställs i de bestämmelser som avses i 2 § 1 mom. Om de uppgifter som behövs för att visa att kraven uppfylls bestäms närmare i vederbörande bestämmelse.

Vid påvisande av att en produkt uppfyller kraven kan av bedömningsorgan utförda tester, besiktningar och andra förfaranden för visande av överensstämmelse användas på det sätt som närmare anges i vederbörande bestämmelse.

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet utser bedömningsorganet för viss tid.

4 §

Produktmärkning

För att visa att en produkt uppfyller kraven kan produkten märkas, om så bestäms.

5 §

Planering, installation, underhåll och granskning av anordningar

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet kan utfärda bestämmelser eller

meddela anvisningar som gäller planering, installation, underhåll och granskning av brandalarm-, larm- och släckningsanordningar som kopplas till allmänna alarmningscentraler genom informationsöverföring. Ministeriet kan också utfärda bestämmelser om underhåll och besiktning av handbrandsläckare.

I bestämmelser kan krävas att de som utför installation och underhåll på anordningar (*installationsaffärer*) samt underhåll och besiktning av handbrandsläckare (*handbrandsläckaraffärer*) innan verksamheten inleds lämnar en anmälan för tillsynsändamål till säkerhetsteknikcentralen och utser en *ansvarig person* som svarar för att arbetena uppfyller kraven i bestämmelserna. Den ansvariga personen skall vara den som utövar verksamheten eller en heltidsanställd hos rörelsen. Anmälan skall innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren, den ansvariga personen, verksamheten och redskapen.

I bestämmelserna kan behörighetsvillkor ställas för den ansvariga personen. Säkerhetsteknikcentralen eller någon annan som ministeriet förordnar utfärdar ett behörighetsintyg för den person som uppfyller behörighetsvillkoren. Intyget skall förnyas med jämna mellanrum.

Av *besiktningsorgan* som verkställer besiktningar av de brandalarmanordningar och de brandsläckningsanordningar som avses i 1 mom. kan krävas att det har säkerhetsteknikcentralens godkännande för denna uppgift.

6 §

Godkännande av besiktningsorgan

Ett besiktningsorgan skall vara funktionellt och ekonomiskt oberoende och det skall förfoga över tillräckligt med yrkeskunnig personal samt de system, anordningar och redskap som verksamheten förutsätter, så som närmare bestäms därom.

Ministeriet kan också bestämma om ansvarsförsäkring för besiktningsorganet och tystnadsplikt för personalen samt om övriga verksamhetsförutsättningar, rättigheter och skyldigheter för besiktningsorganet.

Till ansökan skall fogas handlingar som visar att de i 1 och 2 mom. bestämda kraven uppfylls, och i handlingarna skall ingå ett intyg eller utlåtande av mätteknikcentralen eller motsvarande organisation eller något

annat intyg eller utlåtande som säkerhetsteknikcentralen anser vara tillräckligt om att de ovan nämnda kraven uppfylls.

Godkännande kan ges på viss tid. Säkerhetsteknikcentralen kan för godkännandet ställa krav, begränsningar och andra villkor som gäller besiktningsorganets verksamhet.

7 §

Myndigheternas register

Säkerhetsteknikcentralen skall föra en förteckning över de installationsaffärer och handbrandsläckaraffärer som gjort anmälan med stöd av denna lag samt över godkända besiktningsorgan. Den som utfärdar behörighetsintyg skall föra en förteckning över de behörighetsintyg som utfärdats med stöd av denna lag. Förteckningarna kan publiceras och ur dem skall upplysningar lämnas ut med iakttagande av vad som bestäms om offentlighet för myndigheternas verksamhet.

På en förteckning som förs med stöd av denna paragraf tillämpas persondatalagen (/) och i förteckningen skall införas den registrerade personens, affärens eller inrättningens namn samt behövlig kontaktinformation. I fråga om en affär och inrättning införs motsvarande uppgifter också om ägaren eller innehavaren samt den ansvariga person som avses i 5 §. Dessutom införs i förteckningen i denna lag avsett behörighetsintyg eller godkännande samt dess grund och giltighetstid.

Anteckning om att verksamheten upphört skall införas i förteckningen. Uppgifterna om nedlagd verksamhet arkiveras på det sätt säkerhetsteknikcentralen bestämmer så att utredningen av frågor som gäller det rättsliga ansvaret inte försvåras.

8 §

Samordning av larm-, telekommunikations- och informationssystemen

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet kan vid behov utfärda bestämmelser som är nödvändiga för att inom räddningsverksamheten och befolkningsskyddet säkerställa att larm- och kommunikationssystemen och kommunikationsanordningarna, datatrafikkontaktorna samt de system och anordningar som har samband med dem är funktionellt kompatibla.

9 §

Tillsyn

Tillsynen över bedömningsorgan som avses i 3 § 3 mom. och över att de bestämmelser som utfärdats med stöd av 8 § iakttas sköts av det ministerium som svarar för räddningsväsendet, och den övriga tillsynen sköts av säkerhetsteknikcentralen (*tillsynsmyndigheter*).

Ministeriet kan i enskilda fall förbehålla sig rätten att avgöra ett ärende som enligt 1 mom. hör till säkerhetsteknikcentralen.

Den kommunala räddningsmyndigheten skall till tillsynsmyndigheten göra anmälan om sådana produkter eller anordningar som strider mot bestämmelserna och som räddningsmyndigheten observerat vid brandsyn eller annars i sin verksamhet.

10 §

Förbud och tvångsmedel

Om en produkt som avses i 2 § 1 mom. inte uppfyller de krav som ställs på den i en bestämmelse som utfärdats med stöd av denna lag har tillsynsmyndigheten rätt att

1) temporärt eller permanent förbjuda försäljning eller annan överlåtelse av produkten,

2) kräva att produkten ändras så att den uppfyller kraven, och

3) ålägga produktens tillverkare eller importör att offentligt informera om en fara som har samband med produkten eller själv informera därom på tillverkarens eller importörens bekostnad.

Om en produkt som avses i 2 § 1 mom. inte används i enlighet med bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 § 2 mom., skall tillsynsmyndigheten uppmana den som innehar produkten att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en utsatt tid eller förbjuda användningen av produkten.

Om ett bedömningsorgan som avses i 3 § förfar felagtigt eller inte uppfyller de krav som ställts, skall ministeriet uppmana organet att avhjälpa bristen inom en utsatt tid. Om bristen inte avhjälps inom den utsatta tiden, skall ministeriet återkalla organets rätt att verka som utsett bedömningsorgan.

Om ett besiktningsorgan, en installationsaffär eller en handbrandsläckaraffär som avses i 5 § förfar i strid med bestämmelserna

eller inte uppfyller de krav som ställts, skall säkerhetsteknikcentralen uppmana organet eller affären att avhjälpa bristen inom en utsatt tid. Om bristen inte avhjälps inom den utsatta tiden, skall säkerhetsteknikcentralen återkalla godkännandet av besiktningsorganet eller förbjuda installationsaffären eller handbrandsläckaraffären att fortsätta med den verksamhet som avses i 5 § 1 mom.

11 §

Tillsynsmyndighetens behörighet

Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas få tillträde till den plats där produkterna tillverkas, lagras och säljs, den plats där produkterna används samt den plats där anordningar som avses i 5 § 1 mom. har installerats, dock inte till en plats som skyddas av hemfrid eller ett objekt som är i försvarsmaktens besittning och som skall hållas hemlig med hänsyn till rikets säkerhet.

Tillsynsmyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av den som tillverkar, importerar, säljer och innehar produkter som avses i 2 §, av ett bedömningsorgan som avses i 3 §, av ett besiktningsorgan, en installationsaffär och en handbrandsläckaraffär som avses i 5 §, av den som innehar anordningar som avses i 5 § 1 mom. samt av dem som innehar anordningar och system som avses i 8 § få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas. Rätten att få upplysningar gäller dock inte försvarsmaktens uppgifter som skall hållas hemliga med hänsyn till rikets säkerhet.

Tillsynsmyndigheten har rätt att till gängse pris som provexemplar få en nödvändig mängd produkter som bjuds ut till försäljning, om detta är nödvändigt med hänsyn till tillsynen. Om produkten inte uppfyller kraven enligt denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndigheten rätt att av den finska tillverkare eller importör som släpper ut anordningen eller produkten på den finska marknaden uppbära anskaffningspriset för produkten samt de kostnader som orsakats av testning och besiktning av produkten, eller om en finsk tillverkare eller importör inte

påträffas, hos den näringsidkare hos vilken tillsynsmyndigheten anskaffat produkten.

12 §

Ömsesidigt erkännande

Produkter som införts från andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller från länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet anses uppfylla de bestämmelser som avses i denna lag, om de uppfyller de krav enligt sådana gällande bestämmelser i landet i fråga som garanterar en säkerhetsnivå som motsvarar den nivå som garanteras genom de bestämmelser som avses i 2 §.

Åtgärder som avses i 3 § och som utländska bedömningsorgan vidtagit för att visa att kraven uppfylls skall godkännas, om det internationella fördrag som är bindande för Finland förutsätter det eller ministeriet så bestämmer.

Behörighet enligt 5 § för en person kan visas också genom ett utländskt behörighetsintyg eller en motsvarande handling, om de krav som utgör dess grund motsvarar de krav som bestäms med stöd av 5 § 3 mom.

13 §

Ändringsökande

I ett förvaltningsbeslut som en tillsynsmyndighet fattar med stöd av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen söks ändring så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet skall iaktas trots att ändring söks, om inte bevärsmyndigheten bestämmer något annat.

14 §

Tystnadsplikt

Den som vid utförandet av uppgifter som avses i denna lag har fått uppgifter som är sekretessbelagda enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (/) får inte utan samtycke av den som saken gäller för en utomstående röja eller till egen nytta utnyttja uppgifter som erhållits på detta sätt. Om röjande av en sekretessbelagd uppgift för en myndighet eller ett organ som sköter ett offentligt uppdrag bestäms i lag.

Om brott mot tystnadsplikten och mot för-

budet att utnyttja uppgifter bestäms i 38 kap. 1 och 2 § strafflagen (39/1889), om inte gärningen skall straffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att utan hinder av 1 mom. lämna sådana utländska offentliga organ som övervakar produktsäkerheten uppgifter som är nödvändiga för att den fara som orsakas av produkterna skall kunna undvikas.

15 §

Vite

Tillsynsmyndigheten kan förstärka ett förbud som meddelats med stöd av denna lag genom att förelägga vite. Om vite gäller vad som bestäms i viteslagen (1113/1990).

16 §

Närmare bestämmelser och anvisningar

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag och om myndigheternas uppgifter meddelas vid behov genom förordning.

Det ministerium som svarar för räddningsväsendet och säkerhetsteknikcentralen meddelar vid behov sådana tekniska och administrativa anvisningar som förenhetligar till-

ämpningen av denna lag samt av bestämmelser som meddelats med stöd av den.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

18 §

Övergångsbestämmelser

Ett besiktningsorgan som före denna lags ikraftträdande har varit verksamt som ett inspektionsverk enligt 23 § lagen om brand- och räddningsväsendet (559/1975) kan utan särskilt godkännande vara verksamt som ett sådant inspektionsverk under ett år från ikraftträdandet av denna lag.

Installationsaffärer och handbrandsläckaffärer som godkänts enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om brand- och räddningsväsendet kan fortsätta med sin verksamhet utan att göra anmälan enligt 5 § under ett år från denna lags ikraftträdande, om inte en senare tidpunkt bestäms i vederbörande bestämmelse. Behörighetsintyg krävs likaså när ett år förflutit från denna lags ikraftträdande, om inte en senare tidpunkt bestäms i vederbörande bestämmelse.

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Jan-Erik Enestam*

